

Մ. ԳՈՐԷԱՆ

ԴԱԼԼԱՔԻ ԱԽՉԻԿԸ

Հիմի գիտունքը էտէնց ին գարի,
Էլ էաուր վրէն խօսիլն ինչ բան է.
Էրնէկ գիտենամ ումն ինչ գարի,
Թէ փլան-փառանք ում սիրեկան է:

ԴԱԼԼԱՔԻ ԱԽՉԻԿԱ ԱՍՏՆԵ Է

891.99

9-95

Խ Ի Յ Լ Ի Ս

ՀԵՔՏՐԱՆՈՐ ՏՊԱՐԱՆ ՕՐ. Ն. ԱՂԱՆԱՆՔԻ, ՊՈԼԻՑ, 7

1909

10-1 JAN 2009

19 NOV 2011

APM.

13-27002

Մ. ԳՈՒԼԱԶԵԱՆ

891.99

9-95

3-2700a

ԴԱԼԼԱՔԻ ԱԽԶԻԿԸ

Հիմի դիփուները էտենց ին դարի,
Ել էտուր վրէն խօսիլն ինչ բան է.
Երնէկ դիգենամ ումն ինչ դարի,
Քէ փլան-փսաանը ում սիրեկան է:

ԴԱԼԼԱՔԻ ԱԽԶԱ ԱՍԱԾՆ Է

ИHB. № 22637

Թ Ի Յ Լ Ի Ս

ԷԼԵԲՏՐԱԿԱՐԺ ՏՊԱՐԱՆ ՕՐ. Ն. ԱՂԱՆԵԱՆՅԻ, ՊՈԼԻՑ. 7.
1909

27 MAR 2013
FROS VON 88

8003 MAR 1-6

26658

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԵՐԱԿԱՆԱԿՈՒՄԻՏԻ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԵՐԱԿԱՆԱԿՈՒՄԻՏԻ
ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԵՐԱԿԱՆԱԿՈՒՄԻՏԻ
ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԵՐԱԿԱՆԱԿՈՒՄԻՏԻ

40486-63

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԵՐԱԿԱՆԱԿՈՒՄԻՏԻ

ԱՐԴԱՆ ԳՐԻՔՈՒՐՈՎԻՆ

ՀԱՆԱՆ ՍՐՏՈՎ ԹԱԽԱԶԱ Է ԱՆՈՒՄ

Էս գիր չի նույն

ՄԷ ԷՐԿՈՒ ԽՕՍԿ ԷԼ

ԱՐԲԱՄ ԳՐԻՔՈՒՐՈՎԻՆ

Չունքի լաւ գիղիմ՝ էսթատուր քանիւր
Քու խասիաթին խիստ է դուր գալի,
Էնդուր էլ ուրախ ու հալալ սրտով
Վիկալա ու քիզ թաւազա արի:

Գիղիմ՝ վուր կարթաս շատ կու ծիծաղիս,
Քէփոք քաց կուլի էս հանգի քանում՝.
Ումիկ էլ ունիմ՝ քէզամաղ չըլիս,
Վուր քիզ իմ էստունք թաւազա անում:

Մ. Գ.

ԴԱՆԼԱՔԻ ԱԽԶԻԿԸ

Միղան քիզ Աստուծ, հազար ջէր միղան.
Յիս էս գլխէն իմ քի միղա գալի,
Վուր աւել պակաս թէ իմքին ասիմ
Բախշիս իմ միխկը անգիղենալի:

*

Չունքի ուզում իմ մէ իմքին պատմի,
Սիրուն ու ջրհէլ մէ կընգա խաբար,
Վուր խալիսը զիփունք լաւ ճանչնան նրան
Ու լաւ իմանան նրա ալ ու ափալ:

*

Էնդուր էլ գուզիմ մուղայթ կենայ,
Վուր եանդլիշ չը գամ, սուտ իմքին չասիմ,
Անմիղ տիղ միխկի տակը չը ննգնիմ
Ու էն խիխծ կնգան գուր չը բամբասիմ:

Չունքի հա, դրուստ է աճկովս իմ տեհի,
Շատ բանին ինքս իմ վրահասու էլի,
Համա անգճով էլ շատ իմ իմացի
Ճանանչն ու եաղը խաբար ին բերի:

*

Ասինք իմ փայն ես դրուստ կու խօսիմ,
Սուտը չիմ սիրում, սատանի բան է.
Պարտական ըլի այեաղ դադաստին
Ճշմարտութենին ով դալատ անէ:

*

Ու թէ ուրիշից լսածներէմէն
Մէքաշ սուտ դուս գայ մէ էրկու իմքին,
Էտումը թող յիս դաւի չունենամ,
Դրա միխկն ու վարցկը ասողի շլինքին:

*

Է՛յ, քախկի ջըհէլ ու սիրուն տղէք,
Ինձ անգաճ արէք, էս ձիգ իմ ասում.
Շատ փայն դուք իք էստում միղաւուր,
Չունքի էլ իսկի ամուլ չիք բաշում:

*

Կօխտա զուրվում իք, մօղնի զպլտում,
Ձէշմակնիրն աճկին, ձեռներում տրօստի,
Ու բուլվարներում բարիշներանց յիդ
Բօլթա իք տալի ու անում պոօշտի:

Ասինք բարիշնէն էնքան էլ վունչիչ,
Ջանդամը, նրանց յիդ ինչ գուզիք անիք.
Հալբաթ վիրշումը գանգատով-բանով
Ձիր խարաբ ապրանք դուք պիտի տանիք:

*

Համա էն է ձիր միղաւուրութին,
Վուր էտքամով էլ դաբուլ չիք անում.
Փըսակաժին էլ չիք թողնում մայնց,
Նըքանց էլ ջուգ իք խիլքէմէն հանում:

*

Նրանք էլ խիւճիրը խափում ին էլի,
Ձիր լիզուն ումը չի խափի աբա,
Էն էլ կնիկարմատ—էրգէն մազիրով,
Խիլքով կի շատ կարճ ու առանց բափա:

*

Ննգնում ին ձիգ յիդ խօշ ու բէշ անում,
Օջախն ու մարթը մտէմէն գցում.
Էլ նամուս, աբուռ, ամուլ, ինչ բան է,
Էտ բանի մասին հով է մտածում:

*

Իժում սովրում ին լաւ լաւը հագնիլ.
Դուխի, ումարիլ, փայտօն, կարէտ.
Թանգ թանգ տիղիրը ճաշ, իրիգնահաց,
Տրիատր, մուզիկա, օպէրա-բալետ:

Թէ մարթն էլ մէ քիչ ձեռը պակաս է
Թամաշա արէք նրանց քինթ ու պոռնգին.
Մէ էն հանգի ին գաթխլէշվա ըլում,
Կօսիք փշիլ ին սիրաշի ումբին:

*

Թէ քիչ էլ իրանք աճկում լիս ունին
Ու հալիւումն էլ մտիկ ին տալի,
Էնչախը տեսէք խիխճ մարթկանց հալը,
Վայն էկիլ է ու նըրանց տարի:

*

Էլ չին խօսեցնում էրգէն ու բարակ,
Դբա կօնսիստօր եա սուգն ին փախչում,
Թաթարիախնի խնդիրք ին տալի
Յիդն էլ մէ բանի մօծամա կանչում:

*

Դանգատ ին անում խիխճ մարթկանց վըէն
Ու սուտի աճկիրն ապրուծվա անում,
Խնթրում ին բաժնին մէկսմէկէմէն,
Չունքի վուր միթամ էլ չին դիմանում:

*

Վուր միթամ իրանց չին մտիկ տալի,
Մէ գլուխ դուքներում հարփում ին տրաբում,
Իրանք կի տանը քախցած ու ծարաւ
Մաշած ու պատռած շուրիւր ին հաքնում:

Վուրն էլ աշխարա շառ է մօգօնում,
Միթամ մարթն իրան քօթակ է տալի.
Չունքի նա ուրիշ սիրեկան ունէ
Ու ինքը նրան էլ չէ դուր գալի:

*

Էսէնց շառիրով, սուտ-սուտ բանիրով
Մարթկերանցէմէն գաղրա ին ըլում,
Իրանց բաժինքն էլ յիդը վիկալնում
Ու էլի հօրանց տընիրը գնում:

*

Մէկ էրկու շափաթ սիվիր ին հաքնում,
Տներէմէն էլ ուշ ին դուս գալի.
Խալխի էրէսը չին ուզում տեսնի,
Միթամ աշխրքից ձեռ ին վիկալի:

*

Իժում կի գնում ին սիրեկներու մօդ,
Իրանց սրտերու ուզածը անում
Ու էնդումէն դէն էլ վունց մէ բանի
Պակասութիւնը նրանք չին իմանում:

*

Չարխի լիզու է վուր բանեցնում ին,
Խիխճ սիրեկներու ջիբիրը դարտկում,
Ջեր կամաց-կամաց ու քիչ-քիչ խուզում,
Վիրչը կի մէբաշ թողնում ին պարտկում:

Մէկին բարաթի վուր կու խտկին,
Իծում մէկէլի եախիցն ին կպչում,
Դիփունանց համն էլ տեսնում, կշտանում
Ու էլի ձերած ուրիշ տիղ թռչում:

*

Մարթիք դարնում ին նրանց ձեռի աղլուխ,
Ովօր շատ ունէ նրանց մօդ ին գնում,
Ուստաաւարի ծծում ին ջէր լաւ,
Յիփ հատացնում ին ճամփու ին դնում:

*

Փէշակումն էլ վուր լաւ դուս ին կանգնում
Ու նաստախաշի դարնում ին ուստա,
Էլ աշնումը վունչիչ չին գցում
Ով գուզէ վրէն հաչէ ու դուս տա:

*

Թէ իմքին կօսին ջուղաբ էլ կուտան,
Իրօրում խօսկի տակը չին մնա,
Ազատութին է կնգդերանց, կօսէ
Սիրեկնօբա է ամեն տիղ հիմա:

*

Այ միշտ կնգդիրքը վունց ին փշացի
Ու խարաբ արի միր օխնած բաղաբ,
Ափսոս չէր էլի պապերանց վուխտը,
Ո՞վ էր իմացի էստունքը աղաբ:

Էն վուխտվա կնիկը Դնչ կնիկ է էլի,
Գանա մարթ նըրա էրես կու տեսնէր,
Նրա բանը մենակ տուն էր ու կուխնէն,
Իր մարթու ննգիր ու հալալ կէսն էր:

*

Հիմիկվա կնգդիրք կի միղա Ասծու,
Դօշ ու ծծիրն ին խալիխն շանց տալի,
Յեղիվն էլ մէ մինձ բօխչա ին շինում
Ու բուչէքումը էսէնց ման գալի:

*

Թէ մէ կունէմէն աղերանցն իմ միղ դնում,
Մէկ էլ տեսնում իմ, վուր էտ էլ չըկա.
Տկուր ախչիկը ո՞վ տեսնի աբա,
Վուր համփիր է ու իշտահի չը գա:

*

Ուղարնօէմէն վուր ճքնաւուրն էլ
Գա միր կնգդերանց թամաշա անէ,
Նա էլ իր սաղմուս մտէն կու գցէ
Ու հոքէմէն էլ ձեր կու վիկալնէ:

*

Խիսճ ջրէլ աղերանց էլ Դնչ միղ դնիմ,
Նրանք էլ աճկ ունին, խօ չին բօռանա,
Զօռով մաղէքը աշլա ին անում,
Էլ վունց համփիրին, կանան դիմանա:

Ուզին թէ չուզին յիդը կու ննգնին,
Մէկին պօլսապօշկ, մէկին շապ կարնին,
Օշովի խաթրը չին կանա կոտրի
Թէգուզ ջիբէմէն ձեռը վիկալնին:

*

Միր ջէհէլնին էլ էսէնց ին անում,
Էնդուր էլ օշով կընիկ շէ ուզում.
Ինչ կօնին պսակ, դաւիդաբա,
Հագիրը ունգ-ուսնգ ին միշտ ձեռը գցում:

*

Իժում թէ վիրշը ինչ պտին ըլի,
Էլ աւելնուրթէ, աբա ինչ խօսիմ.
Առանց էտուրն էլ խիստ էրգենացաւ,
Հիմա վուխտն է իմ պատմութիւնն ասիմ:

*

Սրամէն մէ հինգ թէ վից տարի առաջ
Մէ մարթ էր կենում Հաւլաբրի թաղում
Համ լաւ դալլաք էր, համ էլ լաւ գցող
Համ էլ խանդիսխան լաւ կարտ էր խաղում:

*

Մէ կընիկ ունէր, մէկ էլ մէ ախչիկ.
Ախչիկը տասնուվից տարեկան էր,
Սիւ-սիւ աճկիրով ու սիւ մագիրով,
Կօլօլ էրեսով խիստ դուրեկան էր:

Կրօիկի շօլում նա ման էր գալի,
Կարիլ ձեւելու փէշակ էր սորվում
Ու շօլի ճամփին խիսճ ջէհէլ տղերանց
Սիրտն ու ջիգարը էրում էր խորվում:

*

Ամէն Ասծու օր շօլի առչիվը
Դաստա ու դաստա մօդ էին ըլում,
Վուրն ինչ էր ասում, վուրն ինչ խօստանում
Ու մէկսմէկու ձեռնէմէն խլում:

*

Վուրն էլ թէ բերնով չէր կանում ասի,
Թաքուն մէ էրգէն բարաթ էր գրում.
Օրթում էր ուտում, վուր նըրա էշխից
Հալում է ջանը ու խիթը գընում:

*

Ինքը օշովին լայիդ չէր անում,
Խիստ սուրիօգնի էլ ման էր գալի,
Սրտումը շատ էլ հպարտանում էր,
Համա վունց մէկին ջուղաք չէր տալի:

*

Իրա դադրը խիստ լաւ էր իմանում,
Էն էլ լաւ գիդէր վունց պիտի ժաժ գա.
Գիդէր վուր էնէնց բան պիտի բռնի,
Ինչօր բարիշնա ախչկան սազ գա:

Էնդուր օշովուն էրես չէր տալի,
Չունքի չէր ուզում մազանդէն գցի,
Իմացիլ էր վուր էտթաւուրնիրը
Դիփունքը վիրչում փողոցն ին մնացի:

*

Մէնակ մէ շօլն էր ու իրենց տունը,
Ուրիշ տիղ գընալ դէդէն չէր թողնում,
Չունքի ասում էր հիմիկուա տղէրքը
Ձէհէլ ախշկան սաղ-սաղ ին գողնում:

*

Նա էլ իր դէդի խաթըրը չէր կոտորում,
Ինչօր ասում էր անգաճ էր դնում.
Ձէր ուզում ծնողին բէղամաղ անի,
Դիփ նրա ասած ճամփով էր գնում:

*

Մէնակ գրիրն էր նրա բան ու գուրձը,
Բերում էր մէգլուխ ու անվիրչ կարթում,
Գիշիրն ինչկլի լուս գողինքում պարկած
Շատ կարթալէմէն աճկիրն էր շարթում:

*

Խանդիսխան գիրը ձեռին կու քնէր,
Լամփէն էլ էնէնց կու թողնէր վառած.
Էտ մէկը դէդէն չէր դաբուլ անում,
Ասում էր նաւթը փուղով է արած:

Թէ մէկ ասում էր, մէկ էլ չէր ասում,
Խունար ախշիկ էր ու չէր նիղացնում.
Էլի գիշիրնիր ինքն էր վիկէնում,
Ախշկան ծածկում ու լամփէն հանգցնում:

*

Խան էլ կու հարցնէր—ախշի, Վարինկա,
Մէ ինձ էլ պատմէ ինչ է գրած էտի,
Պղնձէ քաղաքի պատմութիւն խօսմ չէ,
Եա խօրվէլի գիր, եա էփրէմվերդի:

*

Ձէ, դէդի ջան,—ախշիկը կօսէր.
Էտունք հնացած իստօրիէք ին.
Էտտի դիփ թաղա իմքնիր է գրած,
Ու խիստ սաղ էկող միր ժամանակին:

*

Գրած է, թէ վունց ին ախշկան նշնում,
Վունց ին մէկմէկու սիրում ու յարգում,
Վունց ին փաթաթում, վունց ին պաշպշում
Ու վունց ին համով գողինքում պարկում:

*

Խիխճ դէդուն էտունք չէին դուր գալի.
Էտ ինչ լպստած բանիր է, կօսէ,
Ո՞վ է իմացի, վուր ջէհէլ ախշիկ
Էտունքը կարթա ու էտունք խօսէ:

Ախշի, Վարինկա, մի կարթա, կօսէ,
Գլխումդ փիս-փիս բանիր կու մտնի,
Լաւ է վուր կարթաս հին էփրէմփէրդին,
Տիս լուսնեակը յիփ պիտի մթնի:

*

Նա էլ մէմէ գամ մօր խաթէր համա
Մէ էրկու փուրցել դրանցմէն կու կարթար,
Գիշերները կի գողինքում մենակ
Ձեռին կու բռնէր էլի իր դաւթար:

*

Էսէնց միւր խելօք խունար Վարինկէն
Մօր խիլքի յիդ էլ եօլա էր գնում,
Համ նըրա սիրտը չէր կոտրում անմիդ,
Համ էլ իր սրտին մըհլամ էր դնում:

*

Անցկացաւ էսէնց մէ քանի տարի,
Ղուրս թամամացրուց, ատէստատ ստացաւ,
Դէն գցից շկօլի փարթուկն ու փօրմէն,
Մօզնի շուր հաքաւ ու ուրախացաւ:

*

Դարաւ վուր թամամ նշնելու ախշիկ,
Ու խիստ էլ բլօմա ուզողնիր ունէր,
Ով ասիս գանա, վուր չէին ուզի,
Էնքան խելօք ու էնքան սիրուն էր:

Դէդէն դիփ էն էր աղանչաք անում
Էրնէկ չը մեռնիմ ջէր էնքան կօսէ,
Վուր քիզ մէ լաւ տիդ տիղաւուրեցնիմ
Ու իժում Աստուծ թող հոքիս ուզէ:

*

Համա խիխն կնիկը հալբաթ միխկ ունէր,
Սրտի խոխուրթին արժանի չէլաւ.
Մէ գիշեր մէբաշ խիստ հիւընդացաւ,
Յիրիք օր պարկից, վրայ չուրսին մեռաւ:

*

Խիխն դալլաք Պէտօն մնաց վուրփէվերի,
Դարդէմէն ուփրօ խըմիլը կցից.
Էլ այնումը վունչիչ չէր գալի,
Դիփունանց մէտի մտէմէն գցից:

*

Ախշիկն էլ կօսիս մէ քիչ շունչ քաշից
Ու կամաց-կամաց բաց արից վուտը.
Բատանիցկի բաղ, մուշտախիթ, բուլլար
Գնաց ու արաւ նրանց համի ու հուտը:

*

Սկսից տղերանց յիդ գնակօմիտ ըլիլ,
Ովօր գլուխ էրիդ յիդը դօստացաւ.
Ումը շատ հաւնից սիրունութէնով,
Ամենքին թաքուն սէրը խօստացաւ:

Ինչկլի կէս գիշեր դիփ դուսն էր ննգած,
Խան մուշտէյթում, խան բուլարներում,
Խօմ տուն գալիս էլ մենակ չէր ըլում,
Կաւալէրնիրը տուն էին տանում:

*

Իժում էլ սովրից պրօժէկտօր ման գալ.
Պարիժի ժանրով խօմ լիքն է քաղաք,
Վուր կարտիչկով ին խալխին շանց տալի
Տկուր կնգդերանց յեղիվն ու աղաք,

*

Ձէր առչի գամը հէստի ամանչից,
Վուր սաղ էրեսը ալէծվա էլաւ,
Ձէր կանում խալխի էրեսը տեսնի,
Ամութու հալւից, քիչ մնաց մեռաւ:

*

Իժում կի տեսաւ, վուր ամութ բան չէ,
Խալխը դրա համա գլուխ էին պատրում,
Տեաւ վուր հիմի մօղումը էտ է:
Էլ օչով չէ գնում ցերկ ու տրիատրում:

*

Ինքն էլ սիրտ առաւ ու էլ չէր բաշում
Յիփ կաւալէրը էնդի էր տանում,
Մտիկ էր տալի աճկիրը չրած
Ու մտիկ տալով էլ չէր կշտանում:

Ու կէս գիշերը վուր տուն էր գալի
Ջարթած, թուլացած գողինքն էր մտնում,
Շամփուրի պէս էր շուռ ու մուռ գալի
Ու էլ զնշութին իսկի չէր գլխում:

*

Էրագներումն էլ դիփ նրանց էր տեսնում,
Բերնի ջուր գնում, աճկիրը դիղնում,
Հէստի էր քրտնում, տաքութին տալի,
Վուր բաղնիսումն էր կօսենաս լիղնում:

Խան վիր էր թռչում գողինքից մէքաշ,
Գուղէր հալիւում իրան էլ տեսնի,
Թէ իրա դօշն ու ծծիրն էլ էնէնց
Նըրանց պէս լաւն է՞ ու ինտերեսնի:

*

Մէ օր էլ ճամփին իր մէ կաւալէր
Ինչօր բան էրիդ փաթթած թխտով,
Խնթրից ջէր մենակ տանը տիս, կօսէ,
Իժում կի մէտի կու տնդղինք ջխտով:

*

Նա էլ վիկալաւ ու ջիբը դըրից.
Ինչ կու փեքը անէր մէջն ինչ կուլէր.
Ինչրու տուն եկաւ իրն իրան հասաւ,
Համփիրութինը էլ էնքան չունէր:

Տուն մտաւ թէ չէ լամփին մօտկացաւ
Ու ջիբէմէն էլ հանից էն կապուց,
Հէստի դողցնելով սկսից բաց անիլ,
Կօսիս խազնա էր մնացի իր պապուց:

*

Ջէր մենակ մէկը վուր տեսաւ թէ չէ,
Տիդն ու տիդ սառաւ ու լիզուն ցամքից,
Գլուխը ժաժ էկաւ ու հէստիկ դարաւ,
Կօսիս մէ օմքին գլխումը փամփից:

*

Ջանը դուղ ննգաւ, բօշացան վուտնիր,
Լաւ էր վուր մօդիկ սկամի էր դրած:
Էն սահաթնէվէթ վիր ննգաւ էնդի
Ու խէլիմ վուխտը ջեր էտէնց մնաց:

*

Իժում յիփ քիչ-քիչ ուշկը մօդ արից,
Հիմի էլ սկսից ամուլթը տանջի,
Էլ վոնց մտիկ տա էն սիւ էրեսին
Գանա չը պիտի ինքն էլ ամանջի:

*

Էտ փիքըն էլ վուր քիչ անցկացաւ գնաց,
Էլի կապուցը միտն էկաւ ձերած:
Ուզից դիփ տեսնի, ինչիր է տւի
Էն լպստածը, էն գլուխը մեռած:

Ու լաւ բարաթին դիփ մէմէկ տնդղից,
Տնդղից ու տնդղից անկշտում աճկով:
Էնէնց խարբացած մտիկ էր տալի,
Կօսիս ուզում էր կուլ տա դիփ պաչկով:

*

Ու ինչիր տեսաւ... դիփ ջուրա-ջուրա
Ու տկլուրացած տղա ու ախշիկ,
Էրնէկ ինչ ձեռք էր վուր էտունը նիշից,
Ով էր գլուխ մեռած էն փօթօգրափշիկ:

*

Դիփ մէտի վուր լաւ տնդղից, կշտացաւ,
Ջէր ուզից կրակ տա, դիփ մէտի էրի,
Իժում միտն եկաւ իր պաղրուգէքն էլ,
Թող նրանց էլ շանց տա ու էշիւ բերի:

*

Այ միր վարինկէն էսէնց բաներով
Ճանանչից կինքը իր ջէհէլ վախտի:
Էնէնց դուս կանգնից էտէնց բաներում,
Վուր փորցած կնիկը չէր կանա ախտի:

*

Ու վճռից մտկում, վուր ինչ էլ ըլի
Ջալդով իր համա մէ օմքին ճարէ,
Փրսակւի յիդն ու սիրտը դնջացնի
Թէ չէ առանց մարթ ապրիլ դժար է:

Սկսից խօսկ գցիլ սրա մօդ, ու նրա մօդ,
Վուր մէկին էլա գցէր իր ճանգում,
Համա կնիկ ուղիլ օջով միտկ չունէր,
Իր դարսած պլանը չէր գալի հանգում:

*

Հին ուղողներն էլ թախ էին կացի,
Հիմի էլ ինքն էր ուղողներ պտրում:
Թագէքն էլ մէմէկ հիռանում էին
Ու խիսճ Վարինկի ումիկը կտրում:

*

Տարիքն էլ ջալդ-ջալդ գըլորում էին,
Քսանուհինգէմէն անցկացաւ լամիս:
Անդէր տարումն էլ ինչ կա էրանի,
Էնէնց է փախչում, վունցօր մէ ամիս:

*

Երեսը քիչ-քիչ սկսից ճմշկիլ,
Աճկիրն էլ կօսիս ինչօր փօս ննգան,
Խնքն էլ յիդն ու յիդ ծանդրացաւ, նստից
Ու նմանեցաւ վուրթու տէր կնգան:

*

Գիշերներ փիս-փիս էրազ էր տեսնում,
Սաղ ջանը մէտի մօշլա էր անում,
Ու առուտները էլ գողինքէմէն
Խնչրու կէս օրը դուս գալ չէր կանում:

Ու նստած սաղ օր հալիլու առչիվ,
Տնդղում էր մէ գլուխ իր կօլօլ էրես,
Թէ ինչի տղերքը առաչուա նման
Էլ չէին քաշում իրա ինտէրես:

*

Ախար դրուստ ու դրուստ ջէր խօմ չէ պաուի,
Ջէր մագիրումն էլ մէ սիպտակ չկայ:
Ինչ անինք թէ քիչ աճկիրն է գիղնի,
Էտ խօմ աղաթ է ամէն ախչկայ:

*

Այ թէ մէ Աստուճ բախտը բաց կօնէ
Ու իր դամաթին ջալդ ուստ կու բերի,
Հէստի չաղանա ու սիրունանա,
Վուր մտիկ տուղին դիփունանցն էրի:

*

Լսից մէ օր էլ խիճի ձէնն Աստուճ
Ու բախտի դուռը մէքաշ բաց էլաւ:
Էլ չէր իմանում թէ ինչ էր արի,
Ուրախութենից լամիս լաց էլաւ:

*

Մէ փէշաքաւուր մարթ էր լուս ննգի,
Խնչօր երգրէմէն նուր դիւիլ էկած,
Տեսիլ էր մէ օր Վարինկին ճամփին
Ու հաւնի նըրա էրեսը ներկած:

Իժուժ էլ էկաւ հօր դալլաքխանում,
Մահանա արից, մազիրը խուզից,
Ջէր էնէնց հիււից մէ մէ խօսկ գցից,
Վիրչը զէմուզէմ ախչկան ուզից:

*

Հէրն էլ հախ Ասծու շատ ուրախացաւ,
Իր ախչկամէն նա շատ էր բեզրի.
Ուզում էր վախտի ռադ անի գլխից,
Բաժինքն էլ առչուց առիլ էր հազրի:

*

Մէ բանի մարթուց հարց ու փուրց արից,
Իմացաւ վուր տղէն պատւական տղայ էր.
Լաւ աշխատաւուր, լաւ վարք ու բարքով,
Հէնց իրա սրտի ուզածն էլ դա էր.

*

Ինքը խօսկ էրիդ ու մէ իրիգուն
Տանը չառւ վրայ համեցէք արից,
Դուռ բերից իժում իրա Վարինկին,
Կուխքին նստեցրուց, խիխճ տղին հալից:

*

Ախչիկը մէբաշ վուր տեսաւ տղին
Լիղին պատուից ու մընաց սարած.
Օխնածը թուրմէ հէստի քինթ ունի,
Կօսիս զուռնա է պատին կախ արած:

Ջէր քինթ ու պոռնգը խիստ դէվէր թողից,
Լամիս ուզում էր վուր անի առկազ.
Վիրչը կի յիփօր կինացնիր խմեցին,
Ինքն էլ կուլ տւից քիչ լիմօնատկազ:

*

Փիբը արից՝ էտ էլ ձեռնէմէն թողնի,
Դիփ մէկ է ուրիշ օշով չի արնի.
Տեսաւ վուր ուրիշ էլ չարա չունի,
Պիտի նրա քնթի ետիցը բռնի:

*

Ու զաբուլ կացաւ, նշանն էլ արաւ,
Մէ գօրբա ձէնով պոշտի էլ արին.
Խօսկ էլ կապեցին, վուր էլ չուշացնին,
Էկող կիրագի լաւ հարսնիք անին:

*

Հարսնիքի օրն էլ մօղկացաւ շալլով.
Մօդ հարուր հոքի ունէին մէձրած.
Մէ կուռ սազանդար, մէ կուռը զուռնա,
Պօվէր, լաքիա զուրած ու պէտլած:

*

Փէսէն դարդիմանդ, դիփ իրն էր խարջը,
Ինչկի քսան թուման մխսիլ էր լօթին.
Ամէն ջուրէմէն բլօմա էր արի,
Մտիկ չէր տւի հաշին ու շշօտին:

Ինքն էլ սերթուկով զուբւի էր կօխտա,
Դօշին էլ սիպտա ծաղիկ էր ցցի,
Էրեսն ուրախու սաղ կարմրի էր
Ու քինթը ուփրօ խիստ էրգէնացի:

*

Ղօնաղ բարիշնէք իրանց մէջ թաքուն
Ծիծաղում էին Վարինկի վըրայ,
Թէ վունց էն քնթին մտիկ տա պիտի
Ու յիդը ապրի, կնիկ ըլի նըրա:

*

Մէ խօսկով շատ լաւ հարսնիք արեցին,
Ինչկի մէկէլ օր խալիսը քէփ արաւ.
Փէսէն կի շատ վաղ զընաց պարկեւու,
Զիմ գիդի հարփից, թէ՞ քունը տարաւ:

*

Էքսի օր խալիսը վուր դաշլա էլաւ
Ու ամէն մարթն էլ քաշւից իր տունը,
Գնացին փէսին էլ զարթեցրին էնչախ,
Զունքի կէս օր էր—հերիք էր քունը:

*

Դուս էկաւ փեսէն... ու բու զուշմանը
Ինչ էն սահաթին նա քէփի վրէն էր.
Քինթ ու պուունգ հէստի դէվեր էր թողի,
Վուր էլ ռի կօսէր, թէ էս էն տղէն էր:

Զիմացան խիստ ինչի էր ջգրած,
Հախ Ասծու ինքն էլ օշովու չասից.
Զիմ գիդի միխան էր ափսոսը գալի,
Թէ փոշմանում էր, վուր կընիկ ուզից:

*

Մախլաս, սէկրէտը օշով չը գթաւ,
Թէ ինչ անցկացաւ էն գիշերն էնդի.
Մէկ ինքը գիդէր, մէկ էլ իր Աստուծ,
Ու կուլի մէկ էլ կնգան էր յայդնի:

*

Կնիկն էլ բերանը խիստ էր հուփ տւի.
Ովօր հարցնում էր ջուղաք չէր տալի.
Հալբաթ եա մարթու խաթրու էր անում,
Եա ամանչում էր, վուր կնիկ էր դարի:

*

Մախլաս, ապրեցին մէ քանի տարի,
Հախ Ասծու լաւ էլ մարթ ու կնիկ էին,
Իրանց տուն ու տիղ, օջախ սարքեցին
Ու ապրում էին ուրախ, արխէյն:

*

Վարինկի քէփին էլ քէփ չէր հասնում,
Օր օրի վըրայ առաչ էր զընում.
Համ սիրունացաւ, համ խիստ չաղացաւ,
Էնէնց վուր էլ վիւշ բալիշ չէր զընում:

Մարթուն իր կնիկը խիստ էր դուր գալի,
Ու շատ էլ ազիզ մազիզ էր պահում,
Նըրա մէ խօսկը գեղին չէր գցում,
Ինչ էլ ուզում էր վունչիչ չէր խնահում:

*

Խիստ մարթը Աստուծ—Աստուծ էր անում,
Վուր կնիկը ջալդ մէ էրեխայ բերի.
Վուտնիրը մէ լաւ բուխաւ թող գցւի
Ու դարնա իստակ օջախի գերի:

*

Համա Վարինկէն չէր էրկօքսանում.
Ասինք էտումը ինքը ինչ անէր.
Վուրթի բերիլը իր ձեռին խօմ չէր,
էտ բախտն էր խաբար ու Ասծու բան էր:

*

Վադ լիզուէքը կի ասում էին,
Վուր միթամ թաքուն դիդիր է շինում,
Չէ ուզում կօսէ վուր էրքօքսանա,
Չունքի տնէն դուս թու գալ է սիրում:

*

էտունն ինչ ասիմ, աճկով չիմ տեսի,
Ու վուչ էլ կանամ յիս օրթում ուտի.
էտ մէկ բանի մէչ յիս դաւի չունիմ,
Ովօր տեհիլ է թող նա հաստատի:

էն կի լաւ գիղիմ, վուր ճշմարիտ է,
Մէ գլուխ բազարում բօլթա էր տալի
Մարթուն էլ իսկի անգաճ չէր անում,
Չէր հարցնում թէ էտ նրան չէ դուր գալի:

*

Դօխտունն է ասի ինձ էսէնց, կօսէ,
Մացիօն անիմ ամէն օր պիտի,
Վուր չաղութինս ուփրօ չաւերա
Ու հիւնդութին չը ստանամ սրտի:

*

Տանն էլ կուխնումը վանա էր սարքի,
էտ էլ դօխտունի սօվէտով գանա.
Վուր առուտեհան ու իրիգնիրը
Ամէն օր սարը ջրում լիղանա:

*

Ամառն էլ մէ գլուխ դաչա էր գնում,
Առանց էտունը իստակ կու մեռնէր.
էն հաստութենի տէր կնիկարմատը
Խօմ քախկի շուքից չը պիտի էրվէր:

*

Ինչ անինք էսէնց վուր հաստացիլ է
Ու սօրօկովի դարիլ է բօչկա.
Հալբաթ իր կազմը էտէնց է էլի,
Իրա ձեռումը վունչիչ բան խօ չկա:

Մարթն էլ միշտ պիտի դօխտուրին լսէ,
Ինչօր նա ասէ ու ինչօր գրի
Դիւ մէմէկ մէմէկ պիտի կատարէ,
Թէ վուր ուզում է կնիկն առուխ ըլի:

*

Էլ ի՞նչ խօսկ ունի խիխճ նաչար մարթը,
Էլ ատկազ անիլ կարող է գանամ.
Ունէ թէ չունէ դիւ պիտի անի,
Սիրում է կնգան, ուրիշ ի՞նչ կանա:

*

Ուկատարում է, ատկազ չէ անում,
Սաղ կինքը կնգա վըրէն է գրի.
Օղօնց իր Վարօն չը հիւնդանա,
Թէգուդ իր գլուխը չարիփուխ ըլի:

*

Կնիկը կի էլի օր օրի վըրայ,
Դիւ հաստանում է ու դարնում զօռբա,
Ինքը կի նրա մօդ էնէնց է բօյով,
Կօսիս նրա տղէն է մէ պստի բօրփա:

*

Բազարում մէտի վուր անց ին կենում
Ամուլթու մարթուն քրտինք է գալի,
Չէ կանում գլուխը էլ վէրիվ բաշի,
Ով ասիս նըրանց մտիկ ին տալի:

Ասինք դրա համա ով է փիքը անում,
Խօմ ինքը աստղով, բախտաւուր մարթ է.
Թող մտիկ տան ու ճիճինի տրաքին,
Վուր իրա կուխքին էնթաւուր վարթ է:

*

Համա դարդն էն է, վուր կամաց-կամաց
Անգաճին ինչօր բանիր է դիքշում,
Թաքուն իր կնգա անունն ին տալի
Էնէնց աշկարա, չին էլ ամանչում:

*

Խիխճ մարթն ամուլթու գեղինն է մտնում,
Չէ կանում խալխին էլ մտիկ անի.
Լսում է մէմէկ ու չէ իմանում,
Թէ ումմէն պիտի իր ջիգըը հանի:

*

Խան փիքը է անում, թէ կնգան ասի.
Ինչիր ին խօսում քի վըրայ, ախշի,
Յիգն աս է քաշում, վուր չը չարանա
Ու չը վիկենա մարթուց չը փախշի:

*

Իժում ինչ կօսին ովօր իմանա,
Էլի խիխճ մարթուն չին խայտառակի,
Չին ասի՞ կնգան չը կանաց պահի,
Թողից ուրիշի ծուցումը պարկի:

Հաւն էն է էլի մունջ կացած կենա,
Միթամ չէ լսում, անգաճ էլ չանի.
Թաք իր դուշինկէն իր կուխքին ըլի,
Ղաբուլ է ինքը ամէն մի բանի.

*

Ու ման է գալի Վարինկէն ազատ,
էլ նըրա քէփին քէփը չի հասնում,
Շուրիք է հաքնում էնթաւուր թանգ-թանգ,
Կօսիս անհատնում փուղ ունէ խաղնում:

*

Սիրտը բաց ունէ ամենքի համա,
Մէ գլուխ էրեսին ծիծաղ է գալի.
Խնչքան ուզում է թող խալիսը խօսի,
Նըրանց հաչելուն չէ մտիկ տալի:

*

Մարթը խօմ իրա խելքին է ննգի,
Վունցօր ուզում է էնէնց է խաղցնում,
էլ ումմէն պիտի վախի ու բաշէի,
Ո՞վ է իր տէրը, ումն ի՞նչ է հարցնում:

26658

15-2100a

ԳԻՆՆ Է 5 ԿՈՊ.